

I UVOD

Posmatrajući istorijski razvoj međunarodne trgovinske arbitraze, može se uočiti da su ovaj oblik sudovanja još davno začeli države starog veka sa razvijenim oblikom trgovine. Arbitražna odluka u staroj Grčkoj je imala sve karakteristike današnjih arbitražnih odluka. Takođe je i rimsko pravo poznavalo dobrovoljno ugovorenu arbitražu među strankama. Savremeni oblik arbitraže je u osnovi *lex mercatoria* – pravu koje je usko vezano za autonomiju volje među strankama. U današnjem obliku pravno uređenje rešavanja međunarodnih trgovinskih sporova je tekovina Francuske revolucije koje prekida sa krutim feudalnim sistemom i uspostavlja veće slobode građana i mogućnost da u pravnom životu učestvuju sa većim stepenom autonomije.

Arbitražno rešavanje sporova je relikv privatno pravne zaštite i ostao je tokom godina paralelni nedržavni oblik rešavanja, pogotovu sporova iz međunarodnih trgovinskih odnosa gde se pokazuje kao najpovoljniji metod u koji ugovorne strane imaju najviše poverenja.

Arbitraža ima za cilj rešavanje sporova između država od strane izabranih sudija na bazi poštovanja prava. Radi se o izabranom sudu i sporovi pred arbitražom rešavaju na osnovu pravila međunarodnog prava; arbitražna presuda je obavezna za strane u sporu. Arbitraža je, za razliku od državnog suda, posebna sudska institucija kod koje arbitri izabrani od stranaka meritorno rešavaju njihov spor. Arbitražni sudovi još se nazivaju i "izabrani sudovi". Arbitražno sudovanje je zastupljeno kako u nacionalnom, tako, još više, u međunarodnom prometu,

U međunarodnom privatnom pravu međunarodna arbitraža se javlja kao **Spoljnotrgovinska arbitraža**. To je ustanova koja, mada nije državni organ, rešava sporove iz spoljnotrgovinskog prometa, ali samo onda kada je njena nadležnost ugovorena. Spoljnotrgovinska arbitraža može biti osnovana od strane privrednih komora ili profesionalnih trgovinskih organizacija. Spoljnotrgovinske arbitraže se osnivaju kao:

- stalne (**institucionalne**) arbitraže - Stalni arbitražni sud sa sedištem u Hagu, koji je nadležan za sve arbitražne sporove izuzev ako države ne odluče da sporni slučaj iznesu pred ad hoc arbitražu
- povremene arbitraže (**ad hoc**) arbitraže - prestaju da postoje kad se određeni spor okonča.

Države koje pribegavaju arbitraži potpisuju poseban **akt (kompromis)** kojim se precizno određuje predmet spora i ovlašćenja arbitara. Arbitražni sud primenjuje u prvom redu pravo koje su stranke odredile u kompromisu. Isto tako, voljom strana u sporu utvrđuju se pravila postupka.

II IZVORI MEĐUNARODNIH TRGOVINSKIH ARBITAŽA

Međunarodna trgovinska arbitraža je tvorevina stranaka. Sporazum o arbitraži definisan je kao sporazum kojim stranke poveravaju arbitraži rešavanje svojih budućih ili nastalih sporova iz određenog pravnog odnosa, što znači da se arbitraža može ugovoriti u bilo kom trenutku, pa i kada je spor nastao i kada je iznet na rešavanje sudu, ali se može ugovoriti samo za jedan određeni pravni odnos, odnosno spor.

Na međunarodnom autonomnom pravu zahvaljujući OUN-a i raznim strukovnim i profesionalnim udruženjima doneta su pravila, zakoni i drugi izvori koji svojim sopstvenim rešenjima opredeljuju nacionalne zakonodavce da ih prihvataju i u nacionalni režim međunarodne trgovinske arbitraže. Tako dolazi do unifikacije pravila u međunarodnim trgovinskim odnosima u vezi sa arbitražnim načinom rešavanja međunarodnih trgovinskih sporova.

2.1. INSTITUCIONALNA PRAVILA NEDRŽAVNOG POREKLA

Stranke u međunarodnim trgovinskim sporovima se po pravilu oslanjaju na već postojeće izgrađene modele – modele pravila koje će se koristiti u samom sporu. Potpuno je prirodno da stranke neće same formulisati čitav proceduralni okvir. Dakle, radi se u stvari o primeni **malih procesnih kodeksa**, prilagođenih fleksibilnosti u arbitražnom odlučivanju.

Od velikog i posebnog značaja su **Arbitražna pravila UNCITRALA** iz 1976 godine, koja su otvoreni model i koje stranke primenjuju ako ih prihvate – nisu previše detaljna i ostavljaju dovoljno prostora za fleksibilnost. Komisija UN za međunarodno trgovinsko pravo je donela ova pravila i ona imaju značajnog uspeha kod ad hoc trgovinske arbitraže. Pravilnici modeli dozvoljavaju strankama da se dogovore o određenim detaljima uz predviđena alternativna rešenja.

2.2. DRŽAVNE PROCESNE NORME

Odlika međunarodnih arbitraža o određenoj samostalnosti stranaka ne umanjuju značaj državnih procesnih normi – one postavljaju granice stranačkoj i institucionalnoj samoregulativi (minimalne procesne garancije koje ne smeju biti povređene od strane stranaka). **Model zakon o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži** iz 1985 godine ima značaja za savremene zakonske regulative. Njime se preporučuje nacionalna zakonodavstva ugledaju u rešenja Model zakona – cilj je unifikacija nacionalnih zakona o arbitraži na međunarodnom planu.

Merodavnost državnih procesnih pravila se u stvari ogleda u tome da se za priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka primenjuju norme zemlje u kojoj se traži priznanje a mesto sedišta arbitraže je merodavno za sam arbitražni postupak.

---- **OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU**

WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](#)

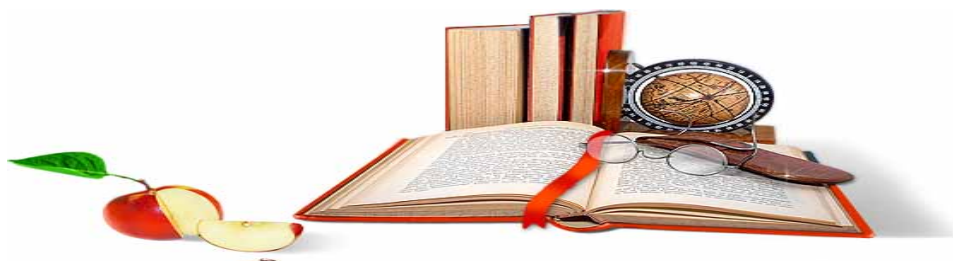
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MAGISTARSKI.COM

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com